

Јована Д. Дишић

Народна библиотека *Стеван Раичковић*, Кучево

АКТИВНОСТИ БИБЛИОТЕКЕ У КУЧЕВУ – КЊИЖЕВНОСТ НА ПРВОМ МЕСТУ

DOI 10.5937/kultura2485255D

УДК 027.52:021.4(497.11)

Оригиналан научни рад

Датум пријема: 03. 09. 2024.

Датум прихватања: 30. 10. 2024.

Сажетак: У раду је даић ирећлед најзначајнијих акћивности Народне библиотеке „Сћеван Раичковић“ из Кучева. Предсћављени су Библиосалон, часопис Максим, ироћрам за иредшколице Књишко мољче, наћрада „Сћеван Раичковић“ и наћрада „Злаћни сћих“. Показано је како кроз иоменуће акћивности библиотека остћварује своје циљеве: нећовање чийћалаца и иублике на локалном нивоу, давање иодришке завичајном сћваралачићву, заћим акћивно учесћивовање у књижевном живоићу и креирање књижевноћ живоића на националном нивоу, иће иосћављање на књижевну маћу Србије и рећиона. Ойисани су начини на које се корисће иредности бесћлајноћ дићићалноћ маркећинћа, ири чему се увек води рачуна о квалитету садржаја који се иредсћавља. Исћакнуће су иринићи на којима иочива свака од иредсћављених акћивности, ири чему је најважнић иринић – сћављање књижевности и највиших есћетских вредности на ирво месћо.

Кључне речи: Кучево, Библиосалон, Максим, Књишко мољче, наћрада „Сћеван Раичковић“, наћрада „Злаћни сћих“.

Народна библиотека „Стеван Раичковић“ из Кучева наследница је читаонице основане на Светог Саву 1873. године у Горњој Крушевици, како се тада звало Кучево.¹ Отада је радила са прекидима, често мењајући локацију. Од 1983. године ради у саставу Центра за културу, у чијој згради је добила простор који користи и данас, а од 1996. постоји као самостална установа. Библиотека је носила име Николе Сикимића Максима од 1987. године на предлог СУБНОР-а, на основу тога што се његов легат налази у библиотеци, све до марта 2024. године, када је понела име Стевана Раичковића. Последњих неколико година библиотека у Кучеву својим активностима привукла је велику пажњу књижевне јавности и постала значајно место на књижевној мапи Србије.

¹ Стаматовић, Д. (2011) *Чићалишћића у Србију у XIX веку*, Панчево: Градска библиотека, стр. 238.

Премда је у библиотеци свакако било богатог књижевног живота деценијама уназад, био је претежно локално оријентисан, слабо видљив и мало препознат у јавности. За другачијим приступом није ни постојала потреба све док се није догодило оно што погађа све библиотеке у мањим срединама: смањење броја корисника, као последица смањења броја становника.² Док библиотекарска професија захтева сувопарне и беживотне статистичке извештаје о раду, које веће библиотеке могу попунити и већим бројкама, библиотекари у мањим срединама боре се за сваког читаоца. Гледајући статистику, те библиотеке имају слабе резултате и њихов значај се може видети тек из наративних извештаја, из садржаја и циљева њихових активности. Два су основна циља активности библиотеке у Кучеву: први – неговање читалаца и публике на локалном нивоу, као и подршка завичајном стваралаштву; други – активно учествовање у књижевном животу и креирање књижевног живота на националном нивоу, те постављање на књижевну мапу Србије и региона.

С разлогом се овде говори о *књижевној*, а не *културној* мапи. Премда многе мање библиотеке истовремено обављају послове и центара за културу, било због тога што та културна установа у општини не постоји или из неког разлога не обавља свој посао, библиотека у Кучеву нема потребе за таквим искорацима, будући да Центар за културу „Драган Кецман“ из Кучева свој посао обавља добро. Поред тога, запослени у библиотеци у Кучеву става су да се библиотеке баве књигама и књижевношћу и да је посезање за другим, публици примамљивијим културним садржајима (филм, позориште, музика и слично) не као пратећег, већ као централног програма, знак одустајања од књиге и борбе за књигу и читаоце. Овај став може звучати конзервативно у светлу све присутнијег тренда да се библиотеке све више баве и културним туризмом или на друге начине проширују област свог деловања у заједници. Међутим, тај конзервативни став, да су књига и књижевност почетна идеја, садржај и крајњи циљ свих активности, библиотека у Кучеву спроводи и оправдава осавремењеним приступом и пажљивим и промишљеним планирањем.

Најпре је било неопходно помирити се са чињеницом да масовна публика за културне, па самим тим и књижевне садржаје више не постоји. Услед презасићења културним садржајима, публика нема капацитета да те садржаје испрати и често се чак и у срединама у којима културни догађаји нису бројни, публика, а нарочито она млађа, окреће садржајима на интернету. Као последица дигиталне револуције дешава се расипање публике на мноштво понуда и долази до феномена фраг-

² Важно је напоменути да је једна од сваке похвале вредних активности била дугогодишња сарадња са Установом за одрасле и старије „Кучево“. Корисници ове установе редовно су посећивали библиотеку, а и библиотекари су често приређивали књижевне сусрете у њеним просторијама. Један део библиотечког фонда налази се тамо, како би корисници имали стални приступ књигама. Нажалост, пандемија је онемогућила посете библиотекарка овој установи и прекинула редовни контакт са корисницима. Сусрети се одржавају спорадично, када то здравствена ситуација корисника дозволи.

ментације публице.³ Ово је и у књижевности евидентно присутно. Услед толико помињане хиперпродукције у књижевности, у којој се издавачи боре за тржиште, публика се не дели само по жанровском опредељењу, већ и по издавачким кућама, па и личним односима са ауторима, различитим идеологијама и разним другим ванкњижевним разлозима.

Ипак, неборива је чињеница да је један од најважних фактора у одабиру културних садржаја – њихова промоција. Присуство на различитим интернет платформама, естетски примамљиви визуали и коришћење предности бесплатног дигиталног маркетинга само су алати који доприносе томе да активности у библиотеци буду видљивије. Другим речима, представљају њихову маркетиншку форму. Треба имати на уму да је крајњи циљ промоције да се јавност информише о могућностима и активностима које библиотека предузима ради усклађивања и ефикасног задовољавања корисничких потреба,⁴ али и да је једна од основних одговорности библиотека да изграђују читалачки укус својих корисника. Дакле, треба промовисати садржаје не би ли привукли пажњу јавности и публице, али ти садржаји морају бити квалитетни. Зато је важно да и библиотеке, уколико желе да буду активни учесници, а не пасивни посматрачи књижевног живота, буду видљиве и на дигиталним платформама и да својом појавношћу привуку пажњу публице, али да истовремено строго воде рачуна о естетским вредностима које промовишу. Установе културе често упадају у замку повлађивања публици зарад бројности публице на догађајима, што је краткотрајна корист, ако користи ту уопште и има. Библиотеке нису комерцијалне установе да би морале пратити и поштовати захтеве тржишта, те је њихова дужност да се том тржишту, које неретко фаворизује дела ниске или никакве естетске вредности, супротстављају давањем свог простора највишим уметничким вредностима, стручности и професионалном поштењу. На који начин је све претходно речено примењено у раду Народне библиотеке „Стеван Раичковић“ из Кучева може се видети на примерима пет различитих активности, које ће бити представљене хронолошки, односно редом којим су настајале.

Библиосалон

Осмишљен као серија разговора у библиотеци на различите теме, овај ауторски програм започет је када је пандемија вируса корона и даље трајала. У тренутку када је одлучено да се у оквиру *Библиосалона* углавном воде разговори о књижевности, није било дозвољено присуство публице (април 2021. године), те је разговор са писцем Филипом Грбићем снимљен професионалном опремом и постављен на Јутјуб канал. На тај начин *Библиосалон* је добио свој коначни облик, али и ширу публику. Касније се кучевска публика вратила у библиотеку, али се наставило са

3 Trobozić, M. (2023) *Umetnost je naš posao: mediji, kultura, umetnost: uputstvo za upotrebu*, Beograd: Vulkan izdavaštvo, str. 117.

4 Вукић, М. (2019) *Писмо и књижа на тилу Србије као културолошки феномен: од рукописа до електронских издања*, Београд: Центар функционалне писмености „Апостроф“, стр. 245.

снимањем разговора, при чему су саговорници били писци, песници, књижевни преводиоци, али и књижевни историчари и критичари, као и универзитетски професори.⁵ Једини *Библиосалон* који није снимљен одржан је у новембру 2022. године, када је гост био Горан Петровић. Међутим, његово гостовање остало је забележено на још вреднији и лепши начин – у књижевности, из пера самог Горана Петровића, који је о својој посети Кучеву и пећини Равништарки писао у својој путописној причи под насловом „Пећина“.⁶

Како се догодило да је у времену експанзије подкаста са различитим, знатно шаренијим темама и популарнијим гостима *Библиосалон* постао програм у који људи из књижевног света радо долазе, иако се одржава у малој библиотеци, у малом граду, до кога није једноставно доћи јавним превозом? Две су стране те медаље. Лице је оно што се може видети и послушати док траје *Библиосалон* (уживо или на снимку): речити гости, добро вођени разговори, у којима је лако приметно да и гости и домаћини не само да поштују тему о којој говоре, већ и да је одлично познају, али и да према њој гаје ону врсту љубави која је неопходна да би се надахнуто говорило о уметности. Наличје је оно што се дешава пре и после *Библиосалона*, а то је добро старо гостопримство, на које су мала места увек посебно поносна. У долазак једног јединог госта, осим запослених у библиотеци, своје време и ресурсе улажу и Туристичка организација Кучево (ако гост жели да види пећину), Основна школа „Угрин Бранковић“ (уколико гост жели да посети место рођења Стевана Раичковића), а једном се чак укључио и Центар за социјални рад, уступивши свој службени аутомобил, како би се гост превезао где је потребно. Подршка Општине Кучево (оснивача библиотеке) подразумева се у сваком смислу. Према томе, као што се често, нажалост, заборавља на фигуру библиотекара и на важност његове личности, интересовања и знања за свакодневни контакт са корисницима и за врсту и квалитет активности које се у библиотеци одржавају, заборавља се и на важност грађења међуљудских односа. *Библиосалон* је пример шта се догоди ако се не заборави ни једно ни друго. А пример је добар, јер је *Библиосалон* прва активност библиотеке која је привукла пажњу шире јавности и отворила врата другим, на дуже стазе много важнијим пројектима у библиотеци у Кучеву.

„Максим“, часопис за књижевности, уметности и културу

Библиосалон не прати нужно актуелности књижевне сцене, али прати књижевни живот⁷, видљиве и мање видљиве, али вредне књижевне појаве. У разговорима

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=n7izf0fmDtw&list=PLFrV6LT9cX99VKkcUyEzvlon4NJ6QQHmr&index=1>

⁶ Петровић, Г. (2023) „Пећина“. *Недељник*. Бр. 588. 44–45.

⁷ Између ова два израза постоји важна разлика. Премда се понекад и избегава израз *књижевна сцена*, због њеног могућег пејоративног значења, не може се порећи да, у смислу

естраде и привлачења пажње публике различитим средствима, при чему се спектар тих средстава последњих година проширује и на средства жуте штампе и скандал-медија,

са различитим представницима књижевног живота промишља се и конструктивно расправља.

Пројекат *Максим* започет је у лето 2021. године, када су се у библиотеци окупили кучевски песници, писци и љубитељи писане речи (први број је објављен идуће године крајем јуна). Тада је закључено да је потребан простор за афирмацију локалних аутора, место на коме би мање познати или непознати писци и песници могли да стану раме уз раме са већ афирмисанима, али само уколико њихови прилози задовољавају највише естетске стандарде. На овај начин „није учињена грешка типична за изразито локално оријентисане периодичне публикације, које, фаворизујући искључиво најуже схваћено *домаће* ствараоце, раде против онога што је једна од основних намјера овог часописа – да своју средину упише на националну књижевну мапу без погубног осјећања одсјечености, односно инфериорности у односу на веће културне и књижевне центре“.⁸ Другим речима, постигнуто је да један локални часопис захваљујући високим стандардима одабира прилога активно учествује у националном књижевном животу и тако отвори врата млађим, мање познатим и завичајним ствараоцима.

Часописи и иначе имају могућност и да већ поменути фрагментовану публику колико-толико уједине окупљањем више различитих аутора на једном месту, у оквиру истих корица, и тако потенцијално формира читаоце и актуелних и будућих бројева.⁹ И овај циљ је у кучевском часопису успешно постигнут:

„Часопис, дакле, даје пример складног повезивања илити грађења венаца од речи, који ништи било какве могуће антагонизме. Премошћен је јаз између старих и младих, академских и уметничких кругова, поетичких неистомишљеника и слично“.¹⁰

За прилоге за часопис једном годишње расписује се конкурс. Од пристиглих прилога уредништво прави селекцију за број. Читав процес: расписивање конкурса, одабир прилога, објављивање часописа и представљања часописа (у Кучеву, Београду, Новом Саду, одакле су актуелни уредници), све бива помно испраћено на дигиталним платформама и у медијима.¹¹ Заступљеношћу великог броја млађих

управо таква сцена ипак постоји. Књижевна сцена је оно што је у првом плану, истакнуто, и као таква неизоставни је део књижевног живота, који обухвата и оно иза сцене и оно што јој није ни близу.

8 Бајчета, В. (2023) *Максим*, Краљево: Повеља, број 3, год. LIII, стр. 131–132.

9 Дишић, Ј. (2023) *Максим*, часопис за књижевност, уметност и културу, у: *Националне професионалне и књижевне најраде у библиотекарству Србије и издавачка делатност библиотеке*, Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, стр. 282-283.

10 Марићевић Балаћ, Ј. (2023) *Максима часописа Максим*, у: *Максим, часопис за књижевност, уметност и културу*, Кучево: Библиотека „Никола Сикимић Максим“, год. 2, број 2, стр. 164.

11 <https://www.youtube.com/watch?v=BI-NM72eHu0&list=PLFrV6LT9cX98EjhAx3nzXQml2JDfmldLz> https://www.youtube.com/watch?v=f_aMiwh9vWM&t=10s

аутора постиже се и већа видљивост на друштвеним мрежама.¹² Да је овако осмишљен промотивни концепт делотворан, може се доказати упоређивањем сегмента поезије у другом и трећем броју. Други број донео је поетички сродне прилоге, те читав сегмент, иако квалитетан у уметничком смислу, не приказује праву слику поезије која се ствара у савременом тренутку на српском језику. Према томе, конкурс није стигао до довољног броја људи, већ до једне нише стваралаца. Већ трећи број, иако тематски, иако је задата тематско-мотивска доминанта, доноси знатно већу разноликост поетика и вернија је слика савремене поезије.

Досад су изашла три броја часописа, с тим да је трећи број темат, посвећен Стевану Раичковићу, усклађен са скорашњом променом имена библиотеке и другим пројектима, о којима ће тек бити речи. *Максим* је доказ да је начин на који се приступа активностима у библиотеци добар: свестрана промоција, али и високе естетске вредности и књижевност увек на првом месту. И форма и садржина.

Књишко мољче

У лето 2023. године осмишљено је *Моје лејто*, заједнички пројекат Општине Кучево, Туристичке организације Кучево, Центра за културу „Драган Кеџман“ из Кучева, Спортског савеза Кучево и библиотеке. Био је посвећен деци различитог узраста. Библиотека је организовала и бројне радионице за основце, али највише пажње је привукао програм за предшколце. *Књишко мољче* родило се из спознаје да се читалачка публика и база корисника морају гајити и неговати од самог почетка. Идеја је била једноставна: читати деци најмлађег узраста, а затим их подстаћи да сами листају књиге, причају приче, илуструју приче које су чули или једноставно уживају у библиотеци.

Библиотека у Кучеву има евидентни проблем са мањком простора. Једини простор за кориснике је не тако велика читаоница у којој се налази и већина фонда. Један део читаонице опремљен је намештајем за децу и ту се налази и дечји фонд. Библиотекари се зато свакодневно сналазе са организацијом. У истом простору се организују и књижевне вечери и активности за децу. Премештање, окретање намештаја, изношење и враћање столова – то је саставни део припрема за сваки догађај. Међутим, оно што се из очигледних разлога може сматрати хендикепом, може се посматрати и као предност. Наиме, није строго подељено где бораве деца, а где одрасли, и деца се од најмлађег доба налазе у контакту са свим књигама. Није редак приказ да деца која још не умеју да читају узму у руке неку „озбиљнију“ књигу и листају је правећи се да је читају. Једног дана ће је можда и прочитати. Такође, на овај начин омогућено је и родитељима да задовоље своје читалачке потребе не бринући се да ће децу изгубити из вида. Све ово доприноси топлој и „домаћој“ атмосфери, па се малишани осећају пријатно и слободно, што је и нај-

¹² Више о овоме у: Дишић, Ј. (2023) *Максим*, часопис за књижевност, уметност и културу у: *Националне професионалне и књижевне напоре у библиотекарству Србије и издавачка делатности библиотека*

важније. Циљ је да библиотеку осећају као безбедан и забаван простор. Притом се, важно је нагласити, чак ни тој најшармантнијој публици не повлађује. Свако *Књишко мољче* има пажљиво осмишљену тему¹³.

Након завршетка пројекта *Моје лејто* настављено је са одржавањем програма *Књишко мољче* једном месечно током целе године, углавном првог уторка у месецу. Малишани га и даље врло радо посећују, а број деце се стално повећава. На овај начин библиотека васпитава своју публику, садашњу и будућу. Мора се још једном подвући колико је за успех и овог програма важан људски фактор и воља свих запослених (и не само запослених, јер га углавном воде суграђани-волонтери). Без напора свих тих људи, најмлађи корисници се не би тако радо враћали.

Награда „Стеван Раичковић“

Књижевне награде вазда су биле најосетљивији и за расправе и расколе најплоднији сегмент књижевног живота у Срба. Међу силним поделама које у савременој књижевности постоје, постоје и оне по ставу који се заузима према наградама, одређеним или уопштено гледано. Општепозната је ствар да књижевних награда у Србији има мноштво. Исто тако, општепозната је и често истицана чињеница да су многе од њих изгубиле (или никад нису ни имале) легитимитет и праву сврху, па их и даље нема довољно. Не треба се чудити што се сваке године у Србији оснива по неколико нових признања, јер то представља покушај да се вратимо на почетак и подсетимо се чему она уопште треба да служе. Књижевне награде и признања јесу и треба да буду важан део књижевног живота, али пре свега као крунски начин стручног вредновања нечијег дела (и појединачних дела и целокупног нечијег дела). Зато је од пресудне важности ко седе и одлучује у жиријима награда, и у смислу образовања, али и у смислу професионалног интегритета. То би требало и морало да се подразумева. Оно што се не подразумева и о чему треба промишљати при оснивању награда јесте њихов концепт.

Значај Стевана Раичковића за српску поезију превазилази оквире и тему овог текста, те о томе неће бити речи. Ипак, треба приметити да је досадашње непостојање песничке награде са његовим именом не тако мали пропуст целокупне српске културе и да је необично то што се чекало на кучевску библиотеку да тај пропуст исправи. Стеван Раичковић је рођен у Нересници надомак Кучева 5. јула 1928. године, пошто су у то време у селу његови родитељи Живка и Милан Раичковић службовали као учитељи. Ту је провео две године. У Нересницу се вратио неколико пута, као већ познати песник. Једна од тих посета одиграла се 5. јуна 1994. године, када је званично отворио школску и сеоску библиотеку, која и данас носи име Живке и Милана Раичковића. У својој мемоарској прози *Један мојући животи* Стеван Раичковић помиње Нересницу на више места, у сетном тону, те она за песника добија значај митског завичаја (Дишић, 2024: 7). Дуго већ постоји жеља

13 Више о овоме може се сазнати на сајту кучевске библиотеке: <https://bibliotekakucevo.rs/?s=%D0%BC%D0%BE%D1%99%D1%87%D0%B5>

локалне заједнице да се велики песник чвршће веже за место у коме је рођен. Ове године учињене су три ствари: промењено је име библиотеке, трећи број часописа посвећен је Раичковићу и основана је нова песничка награда са његовим именом.

Институционални носилац награде је Народна библиотека „Стеван Раичковић“ Кучево, а основана је и додељена у сарадњи са локалном самоуправом, Министарством културе Републике Србије и Српском књижевном задругом. Састоји се из три дела: повеће, новчаног дела и објављивања књиге у Српској књижевној задрузи, а покровитељ тог издања је пунионица воде *Роса Хомоље* из Нереснице. Награда „Стеван Раичковић“ додељује се за најбољу оригиналну књигу поезије објављену на српском језику у претходној години. Одлука да се награда додељује за појединачно, у претходној години објављено дело, а не за целокупан песнички опус није донета олако и помно је била разматрана. Док награде за целокупно дело не дају много простора за грешке и изненађења, оне за појединачно дело су динамичне и значе активно учешће у књижевном животу, али и креирање тог књижевног живота на националном нивоу, а то је, подсетимо се, један од главних циљева свих активности библиотеке у Кучеву.

Први добитник награде „Стеван Раичковић“ је Слободан Јовић, за књигу *У костирети* (Чигоја штампа, 2023). Стручни жири¹⁴ је најпре издвојио шири, те ужи избор, што је све пропраћено у медијима и на друштвеним мрежама. Уручење награде уприличено је у Кучеву, у библиотеци са новим именом, уз присуство чланова жирија, аутора *Максима*, завичајних песника, представника локалне самоуправе и других гостију.¹⁵ Нова књига Слободана Јовића, у суиздаваштву Српске књижевне задруге и Народне библиотеке „Стеван Раичковић“ Кучево, појавиће се већ на јесен. Сарадња једне дуговечне библиотеке и најстарије издавачке куће у Србији сведочи о поштовању традиције, али и лика и дела Стевана Раичковића, будући да је Српска књижевна задруга била и остала један од најзначајнијих његових издавача.

Овако конципирана и спроведена награда библиотеци и свим установама и појединцима са којима сарађује иде на част, али намеће и огромну одговорност, које су сви учесници и те како свесни. Награда „Стеван Раичковић“ несумњиво јесте допринела да библиотека у Кучеву учврсти своје место на националној књижевној мапи, али она је учинила и више за савремену српску књижевност – часно је додељена доброј књизи. Тиме и само тиме испунила је своју сврху и оправдала своје оснивање. Остаје да тако буде и у годинама које следе.

Награда „Злајни сџих“

Кучевска библиотека током свог дугог постојања имала је врло скромну издавачку делатност. Пре часописа *Максим* објављена су свега три издања, од којих је само једно самостално. Часопис је затим отворио врата ауторима различитих гене-

14 Жири је радио у саставу: Владан Бајчета, Марија Радић, Растко Лончар, Никола Маринковић и Јована Дишић.

15 <https://bibliotekakucevo.rs/?p=1056>

рација и поетика, а замисао је да у том смеру иду и будући издавачки подухвати. Због тога је убрзо након уручења награде „Стеван Раичковић“, док је пажња још била помно усмерена на библиотеку, расписан конкурс за још једну награду. Овога пута је у питању награда за најбољи необјављени оригинални песнички рукопис на српском језику. Награда се састоји из три дела: повеље, објављивања рукописа у издању библиотеке и 30 примерака књиге. Алудирајући на златоносну реку, али и на поједине познате мотиве и наслове из Раичковићеве поезије, награда је поне-ла име „Златни стих“, конкурс се довршава у *касно лето*, док је уручење награде у *септембру*. Изостављањем ограничења конкурса, као што су старост аутора или услов да је у питању први рукопис, дата је прилика свим ауторима и једини услов за одабир је књижевна вредност рукописа. На овај начин задатак постављен пред жири¹⁶ јесте захтевнији, али је и већа вероватноћа да ће стићи већи избор квалитетних рукописа.

Правилником ове награде прописано је и пуно право жирија да не додели награду уколико ниједан рукопис не задовољава критеријуме добре песничке књиге. Одлука да се објави било који рукопис значи да је тај рукопис био нешто бољи од осталих или је више погодовао укусу већине чланова жирија. Одлука да се не објави ниједан значи да ни један једини није ни ваљао. Ова ставка није уобичајена у сличним конкурсима и може деловати исувише грубо према ауторима, али време је да се и у овом случају вратимо на почетак. Конкурси ове врсте првенствено постоје да би се дала шансе мање афирмисаним или потпуно непознатим ауторима, оним ауторима који трагају за могућношћу за објављивање. Стручни жири је ту да препозна вредност неког рукописа, ако је има. Ако је нема, том истом жирију треба оставити простор да и у томе буде непоколебљив и да остане веран свом професионалном интегритету. Поштеније је бити оштар него правити погодбе са лошом поезијом, јер то може ићи само на штету књижевности.

Прва награда „Златни стих“, ипак, биће додељена. На конкурс је пристигло 167 пријава, у избор за награду ушло је пет рукописа. У тренутку када овај текст буде објављен, добитник награде биће увелико познат јавности, а до краја текуће године биће објављена и награђена књига. Представљање књиге биће организовано под покровитељством кучевске библиотеке у неколико градова, уз медијску покривеност и покривеност на друштвеним мрежама. На овај начин библиотека ће утврдити свој углед некомерцијалног издавача на националном нивоу, а то је значајно и за завичајне ауторе, иако се можда тако на први поглед не чини.

У плану је да издавачка делатност у наредном периоду обухвати и завичајно стваралаштво. Премда је оно већ у одређеној мери заступљено у часопису *Максим*, од 2013. библиотека није објавила ниједну монографску публикацију неког завичајног аутора. Претходних година је, захваљујући буџету знатно већем од оног који има библиотека, Центар за културу „Драган Кеџман“ из Кучева објављивао завичајна дела, те она нису били сасвим запостављена. Ипак, обавеза је

16 Жири ради у саставу: Милица Ђуковић, Марко Ђорђевић и Јована Дишић.

сваке библиотеке да негује завичајно стваралаштво, а то јесте и један од постављених циљева кучевске библиотеке. Проблем са таквом издавачком делатношћу представља локална оријентисаност, па завичајне књиге обогате завичајну збирку, али готово никад не изађу из оквира простора на коме су настале, без обзира на свој квалитет. Народна библиотека „Стеван Раичковић“ успешно делује ван тих оквира и подиже лествицу естетских вредности за све, па и за завичајне ауторе. Тако ће наредна објављена књига завичајног аутора добити пажњу коју заслужује, захваљујући свим представљеним активностима и њихове видљивости, али пре свега захваљујући својој естетској вредности. Ни дела завичајних аутора не треба објављивати реда ради, већ само ако су у питању добра књижевна дела.

***

Иако су установе културе приморане да се прилагођавају савременом дигиталном добу, то не треба да чине по сваку цену, нити то прилагођавање треба да буде испразно и кратког даха. Народна библиотека „Стеван Раичковић“ из Кучева показала је на свом примеру да дигитални алати могу послужити како би се једна установа поставила на књижевну (и културну) мапу Србије, али и да такав приступ мора бити поткрепљен квалитетним садржајима, поштовањем високих естетских вредности, поверењем у струку, као и помним планирањем. Захваљујући *Библиосалону*, часопису *Максим* и двома књижевним наградама, библиотека је за непуне четири године привукла завидну пажњу шире јавности. Са друге стране, у оквиру програма *Књишко мољче*, ради се на стварању и неговању локалне читалачке публике, али се све време размишља и о завичајним писцима и њиховој широј афирмацији. Наизглед компликована спрега међусобног утицаја свих представљених активности заснива се на једноставном начелу и непоколебљивом ставу: у средишту пажње увек морају бити највише естетске вредности. Другим речима, на првом месту мора бити – књижевност.

ЛИТЕРАТУРА:

- Бајчета, В. (2023) *Максим*, Краљево: Повеља, број 3, год. LIII, стр. 131–133.
- Вукић, М. (2019) *Писмо и књија на тлу Србије као културолошки феномен: од рукописа до електронских издања*, Београд: Центар функционалне писмености „Апостроф“.
- Дишић, Ј. (2023) *Максим*, часопис за књижевност, уметност и културу, у: *Националне професионалне и књижевне награде у библиотекарству Србије и издавачка делатност библиотеке*, Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, стр. 279–287.

- Дишић, Ј. (2024) Један могући завичај, Кучево: Предговор у: *Максим, часопис за књижевност, уметност и културу*, Кучево: Библиотека „Никола Сикимић Максим“, год 3, број 3, стр. 7–10.
- Марићевић Балаћ, Ј. (2023) Максиме часописа *Максим*, у: *Максим, часопис за књижевност, уметност и културу*, Кучево: Библиотека „Никола Сикимић Максим“, год. 2, број 2, стр. 163–164.
- Стамаговић, Д. (2011) *Чињалишћа у Србији у XIX веку*, Панчево: Градска библиотека.
- Тробојић, М. (2023) *Umetnost je naš posao: mediji, kultura, umetnost: uputstvo za upotrebu*, Beograd: Vulkan izdavaštvo.

Jovana D. Dišić

National Library *Stevan Raičković*, Kučevo

ACTIVITIES OF THE LIBRARY OF KUČEVO – LITERATURE COMES FIRST

Abstract: This paper presents an overview of the most important activities of the National Library “Stevan Raičković” in Kučevo. The studied activities are the library discussion programme *Bibliosalon*, the literary magazine *Maksim*, the preschool program *Knjiško moljče*, the “Stevan Raičković” Award, and the “Golden Verse” Award. The findings show how the library has used these activities to achieve its goals, such as nurturing readers and audiences at the local level, supporting local creativity, actively participating in the literary life, shaping the literary scene at the national level, and establishing its place on the literary map of Serbia and the region. The paper describes the ways of using benefits of free digital marketing, with constant attention to the quality of the presented content. The principles underlying each of the presented activities are highlighted, with the most important principle being the prioritization of literature and the highest aesthetic values. In this way, the library wins attention of both the literary community and the broader public, justifying that attention by providing space for literature, expertise, and professional integrity.

Key words: *Kučevo, Bibliosalon, Maksim, Knjiško moljče, Stevan Raičković Award, Golden Verse Award*